

Novice.

Z Dunaja. Sl. c. k. derž. ministerstvo je z razpisom 10. okt. 1863, s št. 10288 (C. M.) zapovedalo dve novi tabeli („Zustands-Tabelle“, „Summarische Uebersicht“). Prvo bodo rabile okrajne šolske ogledništva, drugo pa škofijske šolske gosposke in c. k. deželne vlade.

(Sch. B.)

Z Ruš. Naj tudi od našega kraja kaj zvé „Tovaraš“! Na desnem bregu dereče Drave v lepem širokem doli, 1 $\frac{1}{2}$ milje proti zahodu od Maribora je stara in dobro znana vas Rušec. Tukajšnja cerkev, božja pot k Marii devici, je že čez 300 let stara. Že v devetem stoletju je bila na turisču sedajne cerkve kapelica v spominu lavantinske M. d. na poti iz Nazareta v Jeruzalem in se tedaj imenovala ruška M. d. Tistikrat je žl. E. Wessag živel 20 let v zakonu brez otrok; potem pa, ko mu je Bog dal 3 sine in 2 hčeri, je iz hvaležnosti l. 900. na tem kraji zidal cerkev, ktera pa je bila potem večkrat povečana in ima zdaj nad velikimi vratmi napis 1004. Sedajna cerkev je 16⁰ 5' dolga in 12⁰ 5' široka, ima 7 altarjev, dobre orgle s 13 spremeni, v zvoniku 4 zvonove, izmed katerih je veliki 25 centov težek. — Ta kraj pa je tudi zato znamenit, ker je bila tukaj nekdanj akademija, v kateri se je izobraževalo 6931 mladenčev, med kterimi je bilo 603 plemenitažev. Izmed učencev te akademije so postali pozneje 3 veliki škofje in kardinali, 5 škofov, 17 prelatov, pa tudi nekteri doktorji, priorji, vojskovodji i. t. d. Ti so bili, post.: Wolfgang žl. Schrottenbach, škof in kardinal v Olomucu, — Reiner, škof tiberski, — grof Attems Ernst, škof v Ljubljani l. 1703., — Jožef, lavantinski škof l. 1679., potem Patačić l. 1705. in Joanović l. 1684., bivša zagrebska škofa, — baron Marenci l. 1654 in Putacci l. 1710., bivša škofa v Terstu i. t. d. Ta akademija je bila še l. 1760., in je tistikrat imela le še enega učenca, vendar bi bila morda še zdaj, ko bi ne bil 2. avg. l. 1713. ogenj pokončal vseh učiliških in županjskih poslopij. — Zdaj imamo tu dvoje poslopij za duhovščino; šolskega poslopja pa še nimamo svojega; le v neki najeti slabi sobi se podučuje mladina. Govori se zdaj, da bodo zidali novo šolo; Bog daj kmali!

J. Stonger.

Iz Gorenškega. Hudo se nam je godilo to zimo. Od božiča do sedaj ni bila šola nikoli polna; otroci zavoljo prehudega mraza in slabih potov niso mogli v šolo; pa če so tudi prišli, jih je pa v šoli zeblo, da pisati niso mogli. Kakor učitelju plače, tako primanjkuje večidel tudi šoli derv za kurjavo. — Mislil sem, da bom to zimo posebno dobro napredoval z učenci, pa, žalibog, ni mi šlo po volji. Rad bi zdaj dohitel, kar sem zamudil, toda skoro mi bo zmanjkalo časa, ker sv. Juri mi bo zopet spraznil šolo ali dal novih malih učencev, s kterimi bodem mogel vnovič abecedariti. Ako bi človek ne gledal na pravi namen svojega stanú, bi ne mogel biti zadovoljen; toda spomnim se, da učitelj mora biti nevgnan, t. j. delati in truditi se mora za srečo učenca bližnjega, dokler in kolikor more. On mora biti podoben misijonarju, ki živi le svojemu stanu in ne pričakuje drugega plačila, kakor svojo dobro zavest in božje dopadajenje.

Iz Selo. 20. dan svečana je umerl tukajšnji stari učitelj gosp. France Luzner, star 74. let. Služil je v tej fari 41 let, in je že 6 let vžival penzijo na leto 126 gold., ki so mu jo dajali domači farmani. Pokopali smo ga primerno slovesno, ker ga je tudi šolska mladina spremila na grob. Orglati in peti rajni ni znal; zavoljo tega je soseska orglavca posebej najemala in plačevala. Bog mu daj večni mir!

A. Štamcar.

Iz Ljubljane. Preč. knezošk. konzistorij je 15. febr. t. l. razposlal sl. okrajnim šolskim ogledništvom s št. 24/5 razpis, v katerem se naznanja rešitev sl. derž. ministerstva o zadevi naznanil tukajšnjih šol za leto 1862, ter pristavlja učiteljem za letošnje šolsko leto te le vprašanja: a) Ktere poglavitve vodila naj si vsaki učitelj izvoli za svoj namen iz nemških Hermanovih vodil (Unterklasse, Sprach- u. Sachbuch etc.) za podučevanje v slovenskem branji? — b) Zakaj mora učitelj po navadnem vodilu pri podučevanju v številjenji z začetniki počasi napredovati, in kako naj stori, da bo ta nauk mikaven in priljubljen; in, ali se morajo učenci malih šol tudi učiti desetnih drobov (Decimalbrüche) in trstavke (Regel de Trie), in kako? c) Kako naj se mladost napeljuje, da se bo prav pobožno in lepovedno izobraževala? — Zraven teh vprašanj dostavlja imenovani slavni ukaz tudi še željo, da bi se o vsaki učiteljski skupščini poslal kak spis „Uč. Tovaršu“. — Ljubi učiteljski bratje, ravnajmo se po tem, in razodevajmo in celimo eden drugemu skeleče rane! —

— V kratkem dobimo tretji, mnogo in umno popravljeni in bolje verdjani natis izverstne Janežičeve „Slovnice slovenske“, ker tiskana je že poslednja pola v g. Blaznikovi tiskarni. Pridjano ji je tudi imenoslovje ali terminologija slovniška in staroslovenska azbuka. To krepko slovnico bodo veselo sprejemale ne le samo višje, ampak tudi nižje šole in vsi, ki jim je mar za jedro slovenske besede.

— Njih veličanstvo cesar so s sklepom 4. febr. blagovolili dovoliti m a t i c o za vse slovenske okrajne. To je vesela novica, ki tudi v naših šolah veselo odmeva. Bog daj srečo!

Darovi za Riharjev spominek.

G. Peter Cebin, učitelj v glavni šoli v Kranji 1 gold., — g. Janez Sajò, učitelj v Predosljih 1 gold. — „Takemu mojstru se spodobita dva spominka“: 1 gold.

Listnica. G. F. B. v Št. M.: Poslali ste založništvu 1 gold. 50 kr. preveč; povejte, kaj in kako z denarjem! — Več g.g. naročnikom: Založništvo „Tov.“ pošilja redoma vsaki list vsakemu g. naročniku; ako se kaj zmede, prosimo, da bi se na bližnjih poštah pozvedovalo.

Opomin. Današnjemu listu je pridjana obširna velikonočna pesem, ktera je tudi posebej (po 20 kr.) naprodaj v Milicevi tiskarni.

Odgovorni vrednik:
Andrej Praprotnik.

Natiskar in založnik:
Jož. Rudolf Millo.